

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 520/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Doriánom Mereššom, advokátska kancelária, Žriedlova 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016, ktorou sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 80/2015 a jeho rozsudkom z 29. februára 2016, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 527/2014 a jeho rozsudkom z 29. októbra 2014 a postupom Okresného súdu Košice I. v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 174/2012 a jeho rozsudkom z 28. januára 2014 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Košice I je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 363,79 €, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Doriána Merešša do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu. “

Ako zo sťažnosti sťažovateľa doručenej ústavnému súdu a z jej príloh vyplynulo, sťažovateľ bol ako žalovaný účastníkom konania vedeného pred okresným súdom sp. zn. 19 C 174/2012, v ktorom sa proti sťažovateľovi domáhal [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), ochrany osobnosti v súvislosti s textami uverejnenými sťažovateľom na svojom blogu.

Sťažovateľ uverejnil na svojom internetovom blogu [REDAKOVANÉ] 20. júna 2012 príspevok s názvom „Primátor Košíc podporuje Harman Solution“, premenovaný na „Otvorený list primátorovi Košíc II“ s týmto textom: «K masakru z Devínskej Novej Vsi z pred dvoch rokov pribudol hurbanovský. Zrejmom príčinou oboch masakrov je zlyhanie osôb, ktorí zobrali do svojich rúk „spravodlivosť“ a spáchali zločin. Kde rastie takéto agresívne správanie? V psychike človeka zrejme vznikajú skraty, keď človek nedokáže racionálne riešiť svoj problém a rozpoznať dôsledky svojho ohavného činu. Takéto zlyhania zrejme vedia rozpoznať lekári a odborníci, venujúci sa zdraviu ľudí. Tento syndróm má však problém rozpoznať košický primátor, ktorý sa podľa môjho osobného názoru nekompetentne rozhodol protizákonne stavať bytovku, prilepenú na rodinný dom. Masívny štart výstavby bytovky spôsobil praskanie múrov a skiel na oknách na viacerých miestach v mojom dome. Vibrácia a otrasy stavby sa dejú už druhý týždeň a budú zrejme pokračovať. V pondelok médiám primátor Košíc povedal, ako ho to mrzí, ale on nemá právo súkromníkom brániť vo výstavbe na ich majetku. Zrejme asi nevie o tom pán primátor, že na všetkých

rozhodnutiach stavebného úradu je jeho meno a je teda plne zodpovedný za vydávané územné rozhodnutia i stavebné povolenia ako štatutár Stavebného úradu, aj keď on tieto rozhodnutia nepodpisoval. Na územnom rozhodnutí i stavebnom povolení nie je podpis primátora, ale nejakého anonymného úradníka a preto považujem realizáciu stavby za nelegálnu a škandalóznou. Týmto primátor predvádza nám občanom svoju „kompetenciu“ a kultúru v rozhodovaní. Možno primátor previedol svoje kompetencie niekomu inému podpisovať rozhodnutia stavebného úradu, ale ten dotyčný si zrejme chráni svoju anonymitu a jeho meno je nezverejnené. Otázkou však je, či nejde o spáchanie trestného činu falšovania verejnej listiny tým, že nejaký anonym sa podpíše za štatutára, v tomto prípade za primátora mesta Košice. Ak je to tak, tak právna kultúra nášho primátora je veľmi nízka a len potvrdzuje, že svojou nekompetentnosťou v pozícii primátora nám občanom ubližuje. Prečo? Nuž jednoducho preto, lebo vnáša chaos do výstavby a tým rastie agresivita, intolerancia a xenofóbia vo vzájomných susedských vzťahov, ktoré môžu prerásť do podobných konfliktov, aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či v Hurbanove. Ak pán primátor si dovoľil schváliť výstavbu bytovky z jednej strany rodinného domu v zmysle toho, ako sa vyjadruje, je povinný schváliť bytovky z ďalších strán rodinného domu, ak terajší, či budúci vlastník nehnuteľnosti bude chcieť maximálne speňažiť 4 árové parcelky. Ba navyše môže vyrásť bytovka ešte aj medzi cestou a rodinným domom na páse verejnej zelene, podobne ako schválil výstavbu obľudného domu na začiatku Čermel'skej cesty (konečná električky číslo 2). Len tak ďalej pán primátor, se na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry do prostredia ľudí. Môžete vykrikovať do médií, aby si ľudia adoptovali stromy, ako Vám záleží na verejnej zeleni a pohode občanov. Ja už Vám neverím. A neveria Vám už ani tí, ktorí chodia si obzerať vykopanú jamu a nechápavo krúčia hlavu, ako je možné chváliť ďalší nezmysel na Čermel'skej ceste. Pán primátor, toto podporujete a rozvíjate ako lekár? Nechce sa mi veriť, že ste až taký zlý človek. Prajete si Harman solution aj v Košiciach, alebo až tak ste opitý mocou?»

Sťažovateľ zverejnil na svojom internetovom blogu [REDAKOVANÉ] 29. júna 2012 ďalší príspevok, a to s názvom „Primátor rozširuje zónu nezákonnosti z Luníka IX na celé Košice?“, ktorý znel: «Reakcia primátora Košíc na môj blog: „Pán [REDAKOVANÉ] žiada,

aby mesto porušilo zákon. Tak ako na Luníku IX budú platiť aj preňho zákony. Osobne ma navádzal na porušenie zákona, pretože chcel, aby som zmenil rozhodnutie, ktoré je vydané v súlade so všetkými predpismi. Dal som jeho blogy prešetriť a ak splnia skutkovú podstatu, dávam naňho trestné oznámenie“, má pre mňa dve závažné posolstvá. Prvým vážnym posolstvom pre mňa je, že primátor nezvláda základnú komunikáciu so svojim občanom a namiesto toho, aby si dal vysvetliť nezákonný postup svojho úradu, tak obviňuje mňa, že ho navádzam na porušenie zákona. Skutočne „dômyselná“ lož. Lož má krátke nohy a klamať v kultúrnej spoločnosti sa nepatrí. Druhé závažné posolstvo je, že nezákonnosť, ktorá je na Luníku IX, prerastá ako rakovina z tohto po desaťročia neriešeného sídliska do celého mesta a primátor mesta namiesto toho, aby túto zónu nezákonnosti utlmil, tak ju rozširuje na ďalšie lokality v meste. Primátor by sa mal zastaviť a porozmýšľať, aké posolstvá občanom mesta zvestuje. Ja by som si priať, aby v meste vládol duch zákonnosti, transparentnosti, tolerancie a solidarity a o to by sa mal snažiť aj primátor. Aby verejnosť vedela v čom je nezákonný postup stavebného úradu, ktorý ohrozuje majetok i komfort bývania mojej rodiny a zohyzďuje architektúru mesta, z ktorého údajne sa má šíriť kultúra európskeho formátu v roku 2013. Dňa 07.09.2011 vydalo Mesto Košice, pracovisko Košice- Staré Mesto, ako stavebný úrad I. stupňa príslušný v zmysle stavebného zákona, pod sp. zn.: A/2011/07081-21/I/GAB Rozhodnutie o umiestnení stavby „Bytový dom so 4 bytmi, [REDAKOVANÉ]“, na pozemkoch parcelné čísla [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v katastrálnom území Severné mesto pre stavebníka [REDAKOVANÉ] so sídlom [REDAKOVANÉ]. Proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote prostredníctvom právneho zástupcu som podal ako účastník konania odvolanie a žiadal som odvolací orgán, aby po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj celého konania, ktoré mu predchádzalo, toto zrušil. Krajský stavebný úrad v Košiciach ako odvolací orgán rozhodnutím o odvolaní č. 2011/00941 zo dňa 10.11.2011 odvolanie zamietol a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdil. Stavebný úrad schválil v napadnutom správnom konaní výstavbu predmetného bytového domu tak, ako je zakreslený v návrhu umiestnenia stavby, a teda v dotyku s rodinným domom, ktorého som spoluvlastník. V konaní, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo však hrubo porušil zákon, a to tým, že vôbec neskúmal, či navrhovaná stavba spĺňa požiadavky ochrany záujmov spoločnosti pri výstavbe a pri užívaní stavby, ale ani dodržanie požiadaviek určených dotknutými

orgánmi, najmä však vylúčenie alebo obmedzenie negatívnych dopadov stavby a jej užívania na životné prostredie, aj keď podľa zákona tak urobiť mal. Podmienky na umiestnenie stavby majú byť výsledkom zosúladenia rôznych záujmov v území s prihliadnutím na budúce účinky stavby v území, najmä z hľadiska súladu urbanisticko-architektonického riešenia stavby s okolím, určenia polohy stavby na pozemku aj vo vzťahu k susedným stavbám a výšky stavby. Stavebný úrad sa v konaní mal zaoberať posúdením návrhu na umiestnenie stavby z hľadiska jeho dôsledkov v území, zaoberal sa však predovšetkým posúdením návrhu z hľadiska súladu s všeobecnými technickými požiadavkami na výstavbu. V konaní nezisťoval urbanisticko-architektonické dopady stavby na jej okolie a tým porušil svoje povinnosti v zmysle platnej legislatívy, nakoľko stavba výškou nezodpovedá okolitej výstavbe s rodinnými domami a jej realizácia by výrazne negatívnym spôsobom zasiahla do kvality života rodín žijúcich v bezprostrednom okolí. Stavebný úrad nezisťoval vhodnosť umiestnenia stavby v danej lokalite, ani to, či sú splnené požiadavky pre komfort bývania v okolitej zástavbe. Na tieto ako aj na názory obyvateľov susedných domov nereflektoval ani po podaní námietok účastníkmi konania. Z jeho rozhodnutia nie je možné relevantne usúdiť, akými úvahami sa správny orgán pri rozhodovaní vo veci spravoval. Tým došlo k porušeniu § 47, ods. 3 zákona o správnom konaní. Stavebný úrad v konaní nevzal do úvahy, že zákonodarca legislatívne upravil minimálne rozostupy medzi rodinnými domami. V zmysle vyhlášky č. 532/2002 sú minimálne rozostupy medzi rodinnými domami ustanovené na 7,4 a 3 metre. Je však zrejmé, že vzdialenosť medzi rodinným domom a bytovým domom má byť ešte väčšia. Keďže plánovaná výstavba týmto kritériám nezodpovedá, stavebný úrad bol povinný zamietnuť návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby. Z toho, že v minulosti už bol na hranici pozemku dom, je podľa stavebného úradu možné usudzovať, že výstavbou 4-poschodovej budovy ako náhrady zaň, nebude trvalo obmedzené užívanie susedného pozemku. Stavba, ktorá v minulosti na pozemku existovala, zodpovedala svojou výškou, ďalšími parametrami aj priestorom so záhradou charakteru danej lokality, čo sa o plánovanom objekte povedať nedá. Z rozhodnutia stavebného úradu vôbec nie je jasné ako dospel k tomu, že medzi stavbami nemá byť žiaden odstup. V tomto prípade predsa nejde o prestavbu rodinného domu pôvodne stojaceho na pozemku stavebníka na bytový dom, ale o výstavbu nového bytového domu, ktorý nezodpovedá frontálnej línii okolitých stavieb. Navyše, stavebné

úradu svojou praxou ustálili, že za nízko podlažnú budovu je považovaný iba rodinný dom. Nie je možné porovnávať rodinný dom s takmer 12-metrov vysokým bytovým domom, ktorý by mal lemovat pozemok v susedstve obývaného rodinného domu v dĺžke 13 metrov. Rozhodnutie stavebného úradu je v rozpore s územným plánom obce. Stavebný úrad však nemôže konať v rozpore s územným plánom obce, v opačnom prípade je takéto konanie porušením zákona. Pri umiestňovaní stavby a jej začleňovaní do územia sa musia rešpektovať obmedzenia vyplývajúce zo všeobecných právnych predpisov chrániacich všeobecné záujmy a predpokladaný rozvoj územia podľa územného plánu obce, prípadne územného plánu zóny. (§ 4 ods. 1 vyhl. 532/2002 Z. z.). Vzájomné odstupy stavieb musia spĺňať požiadavky urbanistické, architektonické, životného prostredia, hygienické, veterinárne, ochrany povrchových a podzemných vôd, ochrany pamiatok, požiarnej bezpečnosti, civilnej ochrany, požiadavky na denné osvetlenie a preslnenie a na zachovanie pohody bývania. Odstupy musia umožňovať údržbu stavieb a užívanie priestorov medzi stavbami na technické alebo iné vybavenie územia a činnosti, ktoré súvisia s funkčným využívaním územia. (§ 6 ods. 1 vyhlášky 532/2002 Z. z., ktorou sú stanovené podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu). Stavbu možno umiestniť na hranici pozemku, len ak jej umiestnením nebude trvalo obmedzené užívanie susedného pozemku na určený účel. (§ 6 ods. 2 vyhlášky 532/2002 Z. z., ktorou sú stanovené podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu). Stavebný orgán si veľmi nesprávne vysvetlil § 6 ods. 2 vyššie citovanej vyhlášky, a to tým, že mal za to, že je možné aplikovať ho za akýchkoľvek podmienok. Takýto výklad príslušného ustanovenia však neguje celý jeho zmysel. Stavebný úrad nezisťoval, či použitie tohto ustanovenia vyhlášky je vôbec na túto situáciu možné. Aplikácia tohto ustanovenia by bola na mieste v prípade, ak by išlo o radovú zástavbu alebo o rodinný dom v takej výške ako bol pôvodne na tomto mieste postavený, teda s max. 3 podlažiami. Za účelom posúdenia vhodnosti daného typu stavby v predmetnej lokalite stavebný úrad pred vydaním príslušného rozhodnutia požiadal o vyjadrenie Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR ako svoj ústredný orgán a rovnako aj Útvár hlavného architekta mesta Košice. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR vo svojom metodickom usmernení č. 2011/2930/V-442/I zo dňa 8.3.2011 presne špecifikovalo nízko podlažnú zástavbu ako bytový dom s menej ako štyrmi nadzemnými podlažiami. Do počtu nadzemných podlaží sa nezahŕňa podkrovie ani

posledné ustupujúce podlažie, ak jeho zastavaná plocha je menšia ako 50% zastavanej plochy predchádzajúceho podlažia. Z tohto odporúčania ministerstva vyplýva nevhodnosť umiestnenia navrhovanej stavby v danej lokalite, keďže nespĺňa parametre nízko podlažnej budovy. Stavba nie je nízko podlažnou budovou, je výstavba je v rozpore s územným plánom a tým došlo k porušeniu zákona. Stanovisko Útvaru hlavného architekta mesta Košice taktiež znelo na nevhodnosť umiestnenia takejto stavby v bezprostrednej blízkosti rodinných domov. V stanovisku sa uvádza, že ÚHA mesta Košice by vedel prehodnotiť svoj názor v prípade, ak by aj ostatní vlastníci príľahlých pozemkov mali záujem o stavbu tohto typu budov, a teda zmenil by sa celý charakter územia. V tejto súvislosti uvádzam, že majitelia susedných rodinných domov nemajú záujem na stavbe podobných nehnuteľností a zmene charakteru územia, v ktorom žijú. Podmienky na umiestnenie stavby musia byť vymedzené priamo vo výroku rozhodnutia a vyznačené v grafickej prílohe, ktorá tvorí jeho neoddeliteľnú súčasť. Stavebný úrad pri ich určovaní vychádza zo stanovísk dotknutých orgánov, ktoré spolupôsobili v územnom konaní, a z oprávnených námietok účastníkov. V danom prípade sa tak nestalo. Závery stanovísk ÚHA Mesta Košice tlmočené prostredníctvom Magistrátu, ako aj metodického usmernenia ministerstva boli zo strany úradných osôb odignorované a zmietnuté zo stola s odôvodnením, že stavebný úrad listiny neberie na zreteľ, lebo nemajú záväzný charakter, iba odporúčací. Týmto svojim prístupom stavebný úrad fakticky dehonestuje právny názor jemu nadriadenej inštitúcie- ministerstva, ako aj odborné stanovisko hlavného architekta mesta Košice a zároveň porušuje ustanovenie § 32 zákona o správnom konaní. V konaní pred správnym orgánom som opakovane namietal zaujatosť úradníčky [REDACTED], ktorá vychádza z jej konania a spôsobu vybavovania vecí, odbornej nekompetentnosti a neznalosti práva. Táto najskôr tvrdila, že pri rozhodovaní sa opiera o metodický pokyn ministerstva, následne po našej námietke, že ide o kategóriu budovy so 4 a viac poschodiami v tom istom konaní v krátkom čase už metodické usmernenie nebrala do úvahy s odôvodnením, že nie je záväzná. Po znovu vysvetlení z mojej strany o tom, že po zrealizovaní výstavby sa zmení charakter územia riešila iba protipožiarny posudok a tienenie. Opäť sa vôbec nezaoberala urbanistickou a architektonickou vhodnosťou plánovanej stavby v území. Jej úvahy a úkony boli nasmerované jednoznačne v prospech stavebníka. Celé stavebné konanie bolo jednostranné s úmyslom za akýchkoľvek podmienok vyhovieť stavebníkovi. Z toho vyplýva

aj neobjektívnosť postupu stavebníka. Bolo ukončené na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a navyše zo strany správneho orgánu došlo aj k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci a porušeniu zákona. Navyše teraz, keď stavebník začal stavať bytovku, popraskali mi steny a sklá na balkónových dverách, čím sa len potvrdilo, že Stavebný úrad svojím rozhodnutím pochybil a ohrozil statiku môjho domu a za to budem žiadať o kompenzáciu škôd a znehodnotenie majetku. V civilizovanom svete by kompenzácia škôd prerástla aj do ďalších škôd, ako je trauma mojej rodiny. Snád' sa takého práva dožijeme aj na Slovensku. Dnes došiel list od stavebného úradu. Zas podpísaný pre mňa neznámou osobou a nie primátorom Košíc. Pri šetrení úrad sa neunúval pozrieť sa na popraskané steny i okná. Takže nič mi neostáva iba nahlas hovoriť, že primátor rozširuje zónu nezákonnosti na celé mesto.» V texte blogu nasleduje list stavebného úradu zo 14. júna 2012, z ktorého vyplýva, že po vykonaní stavebného dohľadu bolo zistené, že stavba sa realizuje v súlade so stavebným povolením s tým, že ak by sa preukázala súvislosť medzi realizáciou stavby a vznikom trhlín na dome s'ťažovateľa, môže sa s'ťažovateľ obrátiť na súd so žalobou o náhradu škody.

Žalobca – primátor mesta Košice – svoju žalobu odôvodnil tým, že zo strany s'ťažovateľa nejde o oprávnené využitie ústavnej slobody prejavu a nejde o primeraný prejav občianskej nespokojnosti ani o oprávnenú kritiku. Pokiaľ s'ťažovateľ považuje postup stavebného úradu za protizákonný, má možnosť obrátiť sa na príslušne orgány. Dosiaľ žiadny príslušný orgán nerozhodol o tom, že dotknuté stavebné povolenie bolo vydané v rozpore so zákonom, napriek tomu ho za také s'ťažovateľ verejne označil, keď uviedol, že „*košický primátor nekompetentne rozhodol protizákonne stavať bytovku, prilepenú na rodinný dom*“. Aj ďalšia kritika s'ťažovateľa je nepravdivá, nevecná. Hodnotenie, podľa ktorého „*na územnom rozhodnutí v stavebnom povolení nie je podpis primátora, ale nejakého anonymného úradníka, a preto považujem realizáciu stavby za nelegálnu až škandalóznou*“, je neadekvátne. Za najzávažnejšie považoval žalobca tie časti príspevku, v ktorých s'ťažovateľ uvádza, že „*primátor Košíc podporuje Harman solution*“, teda Harmanovo riešenie, a odkazuje na tragické udalosti v Devínskej Novej Vsi, kde v roku 2010 Ľubomír Harman strelbou zo samopalu usmrtil viacerých ľudí. S'ťažovateľ sa vyjadruje v tom zmysle, že dotknuté rozhodnutie stavebného úradu je nesprávne, jeho

následkom dochádza ku škodám, a že z toho dôvodu by mohlo dôjsť k násiliu – Harman solution, ktoré údajne žalobca podporuje svojím konaním. Sťažovateľ uvádza, že žalobca svojimi rozhodnutiami a úradným postupom schvaľuje, vyvoláva a podporuje násilie, na konci ktorého je zásah do ľudského života alebo zdravia. Pôsobenie žalobcu vo funkcii primátora tak spája s udalosťami, keď boli na Slovensku v nedávnej minulosti zastrelení ľudia. Podľa sťažovateľa je kultúra žalobcu „*veľmi nízka a len potvrdzuje, že svojou nekompetentnosťou, v pozícii primátora nám občanom ubližuje*“. Takéto tvrdenia a hodnotiace úsudky o osobe žalobcu zo strany žalovaného sú znevažujúce a hanlivé, ktoré vzbudzujú u žalobcu i obavu pred možným násilím smerujúcim najmä proti nemu. Výroky sťažovateľa sú spôsobilé vyvolať predstavu, že žalobca ako primátor mesta Košice koná protiprávne s cieľom podporovať páchanie rôznych trestných činov proti životu a zdraviu. Obdobne nepravdivé tvrdenia sú uvedené aj v príspevku sťažovateľa z 29. júna 2012 (najmä. „*primátor mesta namiesto toho, aby túto zónu nezákonnosti utlmil, tak ju rozširuje na ďalšie lokality v meste*“). Aj tu ide o nepravdivé a hanlivé konštatovanie. Textami na svojom blogu sťažovateľ neoprávnene zasiahol do práva žalobcu na ochranu jeho cti a ľudskej dôstojnosti, znevážil osobu žalobcu ako primátora mesta Košice, ale aj ako obyvateľa Košíc medzi ostatnými obyvateľmi Košíc. Aj keď je zrejmé, že osoby pôsobiace vo verejnej funkcii musia zniesť intenzívnejší zásah do svojej osobnostnej sféry života, konanie žalovaného je také intenzívne, že prekračuje mieru, ktorá je v demokratickej spoločnosti tolerovateľná a zákonom príslušná. Výroky sťažovateľa sa nezakladajú na pravdivých skutočnostiach a sú neoprávneným zásahom do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti. Tvrdenie, že žalobca ako primátor mesta Košice koná protizákonne a podporuje násilie, je klamlivé a vo verejnosti vyvoláva domnienku, že žalobca pri výkone svojej funkcie porušuje zákon. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že konanie osoby, ktorá koná protizákonne, sa považuje v očiach verejnosti za nemorálne, a teda sťažovateľ vzbudzuje vo verejnosti dojem, že žalobca koná v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca sa preto domáhal upustenia od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti a aby sa odstránili následky týchto zásahov, žiadal primerané zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v primeranej výške 3 000 €.

Sťažovateľ žiadal žalobu zamietnuť a poukazoval na to, že iba realizoval svoju slobodu prejavu. Jeho texty boli motivované udalosťami, ktoré jeho a jeho okolie poškodzujú, snahou otvoriť diskusiu vo veci, ktorá sa dotýka nielen sťažovateľa, ale aj verejného záujmu. Žalobca sa mohol zapojiť do diskusie a presvedčiť občanov o dôvodnosti výstavby štvorpodlažného bytového domu na malej ploche bez príslušného pozemku v lokalite rodinných domov. Iba to, že sťažovateľ má rôzne právne možnosti na uplatnenie svojich nárokov, ho nevyklučuje z práva vyjadriť verejne svoj názor k problematike rozhodnutí o umiestnení stavieb po prechode pôsobnosti na obecné samosprávy. Vyjadrenie názoru o nekompetentnosti a protizákonnosti rozhodnutia stavebného úradu vychádza z presvedčenia sťažovateľa. Žalobca je verejný činiteľ a takúto kritiku musí zniesť. Občania sú si vedomí toho, že sa vydávajú rôzne rozhodnutia, a nie každé právoplatné rozhodnutie je spoločensky užitočné a dobré a musí byť i zákonné. Skutočnosť, že iné osoby podpisujú rozhodnutia, a nie sám primátor mesta, síce nie je protizákonná, ale ak podpisujúca osoba pri mene primátora neoznačuje svoje meno a funkciu, ktorá ju oprávňuje na podpísanie administratívneho aktu, takýto postup už nie je iba čudný, ale aj protizákonný, najmä ak nevplýva z organizačného poriadku. Žalobca zveličuje fakty, vykrúca a skresľuje údaje z úvah zverejnených na blogu a účelovo cituje iba vytrhnuté časti z kontextu, v snahe uviesť úvahy a závery sťažovateľa do iného svetla. Pokiaľ ide o príspevok s názvom „*Primátor rozširuje zónu nezákonnosti z Lunika IX na cele Košice?*“, jeho titulok je otázkou. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že v danom právnom vzťahu dochádza ku stretu práva na slobodný prejav a práva na osobnú česť a dobrú povesť a ku vzťahu práva na ochranu osobnosti a oprávnenej kritiky osoby verejne známej aj politicky činnej. Hranice prijateľnej kritiky sú širšie pri verejne činných osobách než pri súkromných osobách. Sťažovateľ zdôraznil i to, že témou textov bola otázka verejného záujmu – rozhodovanie v stavebnom konaní, poukázal i na to, že žalobca bol oslovený a vyzvaný na diskusiu, čo však nevyužil.

Okresný súd žalobe čiastočne rozsudkom č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014 vyhovel. Určil, že sťažovateľ zverejnením textu: „*Prajete si Harman solution aj v Košiciach?*“ v príspevku s názvom „*Otvorený list primátorovi Košíc II*“ zverejneným na svojom internetovom blogu neoprávnene zasiahol do práva na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu, uložil sťažovateľovi túto časť textu z blogu odstrániť

a na blogu uverejniť ospravedlnenie žalobcovi za tento výrok s textom uvedeným vo výroku rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, keď dospel k záveru, že uložiť sťažovateľovi povinnosť uverejniť rozsudok je neprimerané a na priznanie práva na primerané zadostučinenie v peniazoch nie sú splnené zákonné podmienky, postačujúcou je morálna satisfakcia. Ako z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, podľa ktorého je výrok „*Prajete si Harman Solution aj v Košiciach?*“ hodnotiacim úsudkom, ktorý je ako jediný z uverejneného textu sťažovateľa neprimeraný a neadekvátny, vyvoláva reálny dojem, že úmyslom žalobcu je vyvolať násilie a tragédiu obdobnú tej, ktorá sa odohrala v Devínskej Novej Vsi.

Na odvolanie žalobcu i sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že určil, že sťažovateľ neoprávnene zasiahol do práv žalobcu na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti zverejnením (celého) príspevku s názvom „*Otvorený list primátorovi Košice II*“ z 20. júna 2012 pôvodne nazvanom „*primátor Košíc podporuje Harman Solution*“ a zverejnenom na svojom internetovom blogu [REDAKOVANÉ], uložil sťažovateľovi (celý) tento príspevok z blogu odstrániť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a písomne sa ospravedlniť žalobcovi tak, že zverejní ospravedlnenie na svojom internetovom blogu po dobu 30 dní od jeho zverejnenia do 3 dní do právoplatnosti rozsudku v znení: «*Dňa 20.6.2012 som na svojom internetovom blogu [REDAKOVANÉ] zverejnil príspevok s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II“ pôvodne s názvom „primátor Košíc podporuje Harman Solution“. Týmto sa ospravedlňujem primátorovi mesta Košice [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], MPH, že zverejnením tohto príspevku som neoprávnene zasiahol do jeho práva na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti.*» Vo výroku o zamietnutí žaloby týkajúcom sa priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch a vo výroku o trovách konania rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd rozsudok sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014 odôvodnil takto:

«*Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvého stupňa z vykonaného dokazovania vyvodil nesprávny skutkový záver, ak za difamujúci výrok*

považoval vo vzťahu k žalobcovi iba text „Prajete si Harman Solution aj v Košiciach?“ uvedený v príspevku s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II“ zo dňa 20.6.2012. ...

V prejednávanej veci sa žalobca domáha ochrany občianskej cti a ľudskej dôstojnosti. Ochranu poskytuje Občiansky zákonník výlučne proti takým konaniam, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu na osobnosti subjektom práva tým, že znižujú jeho česť u iných ľudí a tým ohrozujú vážnosť jeho postavenia a uplatnenia v spoločnosti. Nie je pritom rozhodujúce, či k ujme skutočne došlo, ale stačí už objektívna spôsobilosť konania takú ujmu spôsobiť. K porušeniu práva na česť môže dôjsť nepravdivými skutkovými tvrdeniami difamačného charakteru, ale tiež publikáciou neprípustných hodnotiacich úsudkov o tejto osobe. Ak sú v kritike k charakterizácii určitých javov a osôb použité výrazy, ktorých miera expresivity je v značnom nepomere k cieľu kritiky, resp. ak je obsah kritiky celkom neadekvátny k posudzovanému konaniu kritizovaného, pričom z neho vyplýva úmysel kritizovanú osobu znevážiť, či uraziť (tzv. intenzívny exces), ide o kritiku neprimeranú, ktorá je spôsobilá zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby.

Hodnotiaci úsudok vyjadruje subjektívny názor svojho autora, ktorý k danému faktu zaujíma určitý postoj tak, že ho hodnotí z hľadiska správnosti a prijateľnosti a to na základe vlastných (subjektívnych kritérií). Hodnotiaci úsudok preto nemožno akokoľvek dokazovať, je však nutné skúmať, či sa zakladá na pravdivej informácii, či forma jeho verejnej prezentácie je primeraná a či zásah do osobnostných práv je nevyhnutným sprievodným javom výkonu kritiky, to znamená primárnym cieľom kritiky nie je hanobenie a zneuctenie danej osoby. Oprávnenou kritikou verejne činnej osoby nie je uvádzanie nepravdivých údajov o tejto osobe, alebo hodnotiacich úsudkov z týchto údajov vychádzajúcich.

Z odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvého stupňa svoje rozhodnutie založil predovšetkým na úvahe, že v danej veci išlo o kritiku voči osobe (žalobcovi) s výraznými prvkami verejne činnej osoby v zásade povahy hodnotiacich úsudkov a žalobu posúdil ako dôvodnú iba čiastočne a to vo vzťahu k difamujúcemu výroku „Prajete si Harman Solution aj v Košiciach?“ zverejneného v článku s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II.“. Súd považoval tento výrok za tzv. intenzívny exces, t. j. neprimeranú kritiku spôsobilú zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Svoje rozhodnutie založil predovšetkým na úvahe, že sporom dotknutý výrok možno

posudzovať izolovane z celkového kontextu príspevku s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II“.

Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že uvedený výrok nemožno izolovať od ostatného textu príspevku vzhľadom na to, že tento je potrebné vnímať v celom kontexte tohto príspevku. Ako uviedol súd prvého stupňa predmetný výrok vyvoláva reálny dojem, že úmyslom žalobcu ako primátora bolo, resp. je vyvolať alebo spôsobiť také násilie a takú tragédiu podobnú ako v Devínskej Novej Vsi, pri ktorej prišlo o život sedem ľudí. S uvedeným záverom možno súhlasiť. Nemožno však súhlasiť so záverom súdu, že uvedený výrok nemožno izolovať od ostatného textu príspevku. Je tomu tak preto, lebo z príspevku vyplýva, že žalovaný vo vzťahu k tomuto výroku uviedol ďalšie hodnotiace úsudky a to, že „žalobca z tohto dôvodu vnáša chaos do výstavby, čím dochádza k nárastu agresivity, intolerancie a xenofóbie vo vzájomných susedských vzťahoch, ktoré môžu prerásť do podobných konfliktov, aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či v Hurbanove“. Aj v ďalšom texte tohto príspevku žalovaný vo vzťahu k tomuto výroku uvádza, že žalobca ako primátor je „na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry do prostredia ľudí“. Aj podľa názoru odvolacieho súdu uvedené hodnotiace úsudky idú ďaleko nad rámec tolerovateľného novinárskeho prehánania, nejedná sa o vecnú kritiku ani o dovolené subjektívne hodnotenie, ktoré by požívalo právnu ochranu slobody prejavu, ak žalovaný výkon funkcie žalobcu spája s nežiaducimi spoločenskými javmi ako sú agresivita, intolerancia a xenofóbia.

Dotknutý príspevok sa venoval kritike pomerom v stavebnom konaní, ktorého Štatutárnym zástupcom je žalobca. Podľa názoru odvolacieho súdu priemerný čitateľ, ktorý čítal uvedený príspevok, v kontexte celého článku musí chápať kritiku žalovaného vo vzťahu k žalobcovi tak, že ten v rámci výkonu svojej funkcie má úmysel vyvolať alebo spôsobiť násilie alebo tragédiu s následkom smrti, ak poukazuje na udalosti v Devínskej Novej Vsi a v Hurbanove a zároveň uvádza, že žalobca svojím konaním vnáša chaos do výstavby, čím má dochádzať k nárastu agresivity, intolerancie a xenofóbie vo vzájomných susedských vzťahoch, ktorá môže prerásť do podobných konfliktov aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či Hurbanove. Uvedené potvrdzuje aj ďalšia veta v príspevku, že žalobca je na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry do prostredia ľudí. Ako bolo vyššie uvedené oprávnenou kritikou verejne činnej osoby nie je uvádzanie

nepravdivých údajov o tejto osobe, alebo hodnotiacich úsudkov z týchto údajov vychádzajúcich. Preto pri hodnotení základu hodnotového úsudku je nutné vziať zreteľ na celý príspevok a nie na jednu, či dve dotknuté vety. Z uvedeného príspevku je zrejmé, že bol koncipovaný ako príspevok kritický, ktorý veľmi negatívne hodnotí žalobcu, ako strojcu vydávania nezákonných rozhodnutí, ktorých následkom má byť páchané násilie.

Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaný na vyjadrenie svojej nespokojnosti so stavebným konaním použil výrazy, ktorých miera expresivity je v značnom nepomere k cieľu kritiky (stavebného konania) a navyše je obsah kritiky celkom neadekvátny k posudzovaniu konaní žalobcu (ako štatutárneho orgánu), pričom z neho vyplýva úmysel žalobcu znevážiť (tzv. intenzívny exces), a teda ide o kritiku neprimeranú, ktorá je spôsobilá zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti žalobcu. Pri hodnotení týchto súvislostí nebol súd prvého stupňa dôsledný a teda nevzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, resp. prednesov účastníkov vyplynuli.

V tejto súvislosti je potrebné uzatvoriť, že ak vybočí kritika z medzí prípustnosti, jedná sa o exces, ktorý predstavuje neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby so všetkými s tým spojenými následkami občiansko-právnej zodpovednosti osoby, ktorá sa takého zásahu dopustila. Na tomto závere potom nemôže meniť nič ani skutočnosť, pokiaľ bola týmto spôsobom dotknutá osoba tzv. verejného záujmu, v danom prípade primátor mesta.

Nemožno preto súhlasiť s odvolacou námietkou žalovaného v odvolaní, že uvedeným príspevkom nedošlo k neprimeranej a neadekvátnej kritike žalobcu ako politika, primátora mesta a verejne činnnej osoby vydávajúcej (priamo alebo nepriamo) rozhodnutia na úrovni správneho konania. Právo a sloboda sú obsahovo obmedzené právami iných, či už tieto práva plynú ako ústavne zaručené z ústavného poriadku republiky, či z iných zábran daných zákonom chrániacich celospoločenské záujmy, či hodnoty. Právo vyjadrovať názory však môžu zbaviť právnej ochrany nielen obsahové obmedzenia, ale i forma, ktorou sa názory navonok vyjadrujú. Preto ak vybočí tak publikovaný názor z medzí všeobecne uznávaných pravidiel slušnosti demokratickej spoločnosti, stráca tým charakter konkrétneho úsudku a ako taký sa spravidla ocitá už mimo medzí právnej ochrany, pričom je treba dbať na to, aby s prihliadnutím k okolnostiam každého prípadu jednému z týchto práv nebola bezdôvodne daná prednosť pred druhým. V danom prípade kritika zo strany žalovaného

vybočila z medzí prípustnosti a teda predstavuje neoprávnený zásah do osobnosti žalobcu, vzhľadom na to, že žalobca použil výrazy, ktorých miera expresivity je v značnom nepomere k cieľu kritiky. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd v tejto časti nepovažuje odvolanie žalovaného za dôvodné.

Za dôvodné však považuje odvolací súd odvolanie žalobcu vo vzťahu k uverejnenému príspevku s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II“, preto odvolací súd postupom podľa § 220 O. s. p. zmenil napadnutý rozsudok čiastočne v zamietavom výroku a určil, že žalovaný uvedeným príspevkom zasiahol do práv na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu a preto uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi zverejnením ospravedlnenia na jeho internetovom blogu. ...

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (ktorej sa žalobca v prejednávanej veci domáha) môže súd podľa citovaného § 13 ods. 2 priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezdala postačujúca, najmä ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, alebo i vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu stanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce.

Podmienkou priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch je teda vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba podľa právneho názoru odvolacieho súdu považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pokiaľ dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na česť a dôstojnosť, má zásah závažné dôsledky vtedy, keď ním bola v značnej miere znížená dôstojnosť alebo vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti.

V tejto súvislosti je potrebné súhlasiť s názorom žalobcu vysloveným v odvolaní, že zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti je iba demonštratívnym zákonným predpokladom pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Je tomu tak preto, že z citovaného ustanovenia § 13 ods. 2 vyplýva, že toto právo vzniká „najmä“ v tomto prípade. Preto ak súd prvého stupňa vyhodnotil dôkazy v konaní tak, že žalobca nepreukázal zníženie jeho dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti bez skúmania

d'alších okolností a vyhodnotenia dôkazov, jeho záver treba považovať za predčasný a teda za nesprávny.»

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie a zároveň podal sťažnosť ústavnému súdu na porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru smerujúcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014 i rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014. Ústavný súd o tejto sťažnosti rozhodol uznesením č. k. III. ÚS 595/2015-16 z 1. decembra 2015 tak, že sťažnosť vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014 odmietol pre jej predčasnosť, keďže sťažovateľ proti tomuto rozsudku podal i dovolanie, o ktorom nebolo v čase vydania tohto uznesenia ústavného súdu ešte rozhodnuté, a sťažnosť vo vzťahu k rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014 odmietol pre nedostatok právomoci, pretože zákon zveruje preskúmanie tohto rozsudku odvolaciemu súdu, ktorý vo veci o odvolaní sťažovateľa i rozhodol, a to rozsudkom sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014.

Sťažovateľ v dovolaní poukázal na to, že sloboda prejavu je základným pilierom demokratickej spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k verejným veciam a vynášať hodnotové sudy. Ďalej poukázal na skutočnosť, že v predmetnom blogu kritizoval žalobcu ako politika, primátora mesta Košice vystupujúceho ako štatutárny orgán mesta Košice v stavebnom konaní. Vo všetkých týchto pozíciách vystupuje žalobca ako verejne činná osoba, ktorá musí zniesť väčšiu mieru kritiky ako iné kategórie osôb. Poznámene, že porovnanie udalosti v Devínskej Novej Vsi, ktoré sú vo verejnosti známe s poukazom na vývoj udalostí bezprostredne týkajúcich sa žalovaného, sú plne legitímne hodnotiace úsudky. Podľa názoru sťažovateľa nedošlo jeho výrokmi k neprimeranej a neadekvátnej kritike žalobcu. Najmä v prípadoch, aký je tento, musí byť uprednostnená sloboda prejavu, ktorá je nevyhnutná pre demokraciu a pre tvorbu slobodnej verejnej mienky v otvorenej spoločnosti.

O dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 tak, že dovolanie sťažovateľa proti zmeňujúcim výrokom o určení, že sťažovateľ neoprávnene zasiahol textom „*Otvorený list primátorovi II*“ zverejnenom na svojom blogu do práv žalobcu na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti a o uložení povinnosti sťažovateľovi z blogu príspevok odstrániť a žalobcovi sa ospravedlniť, zamietol; vo vzťahu k zrušujúcemu výroku dovolanie sťažovateľa odmietol a žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania.

Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 nadobudol právoplatnosť 8. apríla 2016.

Sťažovateľ sťažnosť ústavnému súdu na porušenie základného práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 odôvodnil tým, že všeobecné súdy vyriešili kolíziu základného práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti v rozpore so zásadou proporcionality formulovanou Európskym súdom pre ľudské práva i rozhodovacou praxou ústavného súdu (najmä nález sp. zn. II. ÚS 152/08, sp. zn. II. ÚS 184/2015). Hoci najmä okresný súd vykonal čiastočne test proporcionality, odvolací a dovolací súd jeho vykonanie zrejme za potrebné nepovažovali. Odôvodnenie ich rozhodnutí je preto nedostačujúce. Nedostatočne z tohto dôvodu zohľadnili najmä to, že sťažovateľ konal ako občan (nie ako novinár); neprihliadli na to, že výrok „*Prajete si Harman solution aj v Košiciach, alebo ste až tak opitý mocou?*“ je otázkou, pričom právom občana v diskusii je pýtať sa; dostatočne nezohľadnili ani to, že žalobca je verejne činnou osobou, ktorá musí zniesť väčšiu mieru kritiky. Porovnanie udalostí v Devínskej Novej Vsi je legitímnym hodnotiacim úsudkom. Metóda komparácie javov a skutočností verejného života v prepojení so súkromným – s prípadom sťažovateľa ako občana márne sa dovolávajúceho spravodlivosti – je jednou zo základných metód hodnotenia týchto javov a skutočností a ich

zverejňovanie je plne legitímne. Pokiaľ odvolací súd dôvodil značnou mierou expresivity použitých výrazov, ktorá bola podľa jeho názoru v značnom nepomere k cieľu kritiky, nie je z jeho rozhodnutia zrejmé, ktoré výrazy mal na mysli. Sťažovateľom uvedené texty neboli neprimeranou ani neadekvátnou kritikou žalobcu, ktorý je politikom (primátorom mesta a poslancom parlamentu).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu týchto jeho základných práv došlo jednak rozsudkom okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014, jednak rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014, ale aj rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 595/2015-16 z 1. decembra 2015, ústavný súd týmto rozhodnutím rozhodol o sťažnosti sťažovateľa, ktorá mu bola doručená 29. decembra 2014 v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 19 C 174/2012 z 28. januára 2014, tak ju odmietol pre nedostatok právomoci. Svoje rozhodnutie odôvodnil ústavný súd tým, že „proti napadnutému rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 174/2012-202 z 28. januára 2014 bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľ aj využil), a na jeho základe odvolací súd bol oprávnený, ale aj povinný poskytnúť sťažovateľovým základným právam alebo slobodám ochranu v prípade zistenia, že prvostupňový súd svojím postupom alebo rozhodnutím do nich zasiahol. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.“. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že v časti sťažnosti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu nejde o prípad, v ktorom sa rozhodovalo len o podmienkach konania, a v ďalšom návrhu by už podmienky konania mohli byť, resp. boli splnené.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu a rozsudku sp. zn. 19 C 174/2012 z 28. januára 2014 odmietol podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Ďalej sa ústavný súd zaoberal časťou sťažnosti smerujúcou proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa postupom a zmeňujúcim rozsudkom krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že v citovanom čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa, a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 527/2014 z 29. októbra 2014 vzhľadom na jeho zmeňujúci charakter bolo prípustné (§ 238 ods. 1 OSP) dovolanie (čo sťažovateľ aj využil) a na jeho základe dovolací súd bol oprávnený, ale aj povinný poskytnúť sťažovateľovým základným právam alebo slobodám ochranu v prípade zistenia, že krajský súd svojím postupom alebo rozhodnutím do nich zasiahol. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Uvedené závery adekvátne platia aj vo vzťahu k tej časti rozsudku krajského súdu (jeho výrokov), ktorá bola svojou povahou zrušujúca, v dôsledku čoho bolo dovolanie smerujúce voči nim odmietnuté. Krajský súd týmto výrokom zrušil výrok o zamietnutí žaloby žalobcu o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. Sťažovateľ bude mať možnosť proti následnému prvostupňovému rozhodnutiu o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch podať účinný prostriedok nápravy

v prípade, ak bude presvedčený, že novým rozhodnutím okresného súdu by došlo k zásahu do jeho základných práv a slobôd.

Odlišná je situácia vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016, presnejšie vo vzťahu k jeho výrokom o zamietnutí dovolania sťažovateľa, ktoré sú predmetom sťažnosti sťažovateľa. Ústavnému súdu patrí právomoc toto rozhodnutie najvyššieho súdu preskúmať.

Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 2 Cdo 80/2015 z 29. februára 2016 vo výrokoch o zamietnutí dovolania sťažovateľa odôvodnil takto:

«V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým 1. zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej bolo rozhodnuté o zásahu do práv na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu zverejnením príspevku žalovaného na svojom blogu, o uložení povinnosti žalovanému odstrániť predmetný príspevok z jeho blogu a zároveň o uložení povinnosti sa žalobcovi na svojom blogu ospravedlniť; 2. zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zamietavom výroku ohľadom nepriznanej nemajetkové ujmy a vo výroku o trovách konania.

Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal dovolaním žalovaného smerujúcim proti zmeňujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa. ...

Žalovaný v dovolaní ako dovolací dôvod uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), keďže sa nestotožnil s právnymi závermi odvolacieho sudu ohľadom toho, že v danom prípade kritika zo strany žalovaného prezentovaná v príspevku na jeho blogu vybočila z medzí prípustnosti a teda predstavuje neoprávnený zásah do osobnosti žalobcu. Zastáva názor, že v tomto prípade mala byť uprednostnená sloboda prejavu, ktorá je nevyhnutá pre demokraciu.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny

predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. ...

Štúdiom v súdnom spise Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dôvodom pre zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom bolo rozdielne právne posúdenie otázky rozsahu a formy zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, keď súd prvého stupňa zastáva názor, že výrok: „Prajete si Harman Solulion aj v Košiciach?“ ako jediný z celého príspevku treba považovať za neprimeraný a neadekvátny v rámci kritiky žalovaného, ktorá je namierená voči žalobcovi. Súd prvého stupňa považoval tento výrok za tzv. intenzívny exces, t. j. neprimeranú kritiku spôsobilú zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Svoje rozhodnutie založil predovšetkým na úvahe, že sporom dotknutý výrok možno posudzovať izolovane z celkového kontextu príspevku s názvom „Otvorený list primátorovi Košice II“ (ďalej len ako „príspevok“). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vyjadril názor, že uvedený výrok nemožno izolovať od ostatného textu príspevku vzhľadom na to, že tento je potrebné vnímať v celom kontexte tohto príspevku, odvolací súd teda uzavrel, že žalovaný nedovoľene zasiahol do osobnostných práv žalobcu celým jeho príspevkom nazvaným „Otvorený list primátorovi Košice II“, pôvodne nazvaným „primátor Košic podporuje Harman Solulion“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého výrok uvedený vo forme otázky: „Prajete si Harman Solulion aj v Košiciach“, ktorý za difamujúci považujú oba súdy nižšieho stupňa, nemožno izolovať od ostatného textu predmetného príspevku žalovaného. Pri posudzovaní jednotlivých výrokov, vrátane pôvodného názvu príspevku žalovaného „Primátor Košic podporuje Harman Solulion“ je nevyhnutné zohľadniť vzájomnú organickú väzbu medzi jednotlivými výrokmí (primátor vnáša chaos do výstavby a tým rastie agresivita, intolerancia a xenofóbia vo vzájomných susedských vzťahoch, čo môže prerásť do podobných konfliktov, aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či v Hurbanove: len tak ďalej pán primátor. Ste na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry do prostredia ľudí: prajete si Harman Solution aj v Košiciach, alebo až tak ste opitý mocou?) a aj pôvodným názvom príspevku.

Pri posudzovaní limitov slobody prejavu treba rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov dôkazy, naopak, nepripúšťa (napr. Lingens proti Rakúsku, bod 46:

tiež rozsudok ESLP z 12. júla 2001 vo veci sťažnosti Feldek proti Slovensku č. 29032/95, bod 75), hoci aj tie musia vychádzať z dostatočného faktického základu (rozsudok F.SKP z 24. februára 1997 De Haas a Gijssels proti Belgicku č. 19983.92, bod 47). Európsky súd pre ľudské práva opakovane judikoval, že hodnotiaci úsudok bez dostatočného skutkového základu môže byť excesívny a z toho dôvodu nepoživajúci ochranu podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku, rozsudok veľkého senátu, bod 76). Všeobecne platí, že čím závažnejšie je obvinenie kritizovanej osoby, tým pevnejší skutkový základ musí toto obvinenie mať (napr. Petrenco proti Moldavsku, bod 64). Výroky žalovaného prezentované v jeho príspevku (primátor vnáša chaos do výstavby a tým rastie agresivita, intolerancia a xenofóbia vo vzájomných susedských vzťahoch, čo môže prerásť do podobných konfliktov, aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či v Hurbanove; len tak ďalej pán primátor. Ste na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry do prostredia ľudí: prajete si Harman Solution aj v Košiciach, alebo až tak ste opitý mocou?) je potrebné považovať za hodnotiace úsudky žalovaného bez dostatočného faktického základu. Predmetný príspevok môže u priemerného čitateľa vyvolať reálny dojem, že úmyslom žalobcu ako primátora je pri výkone právomoci vyplývajúcich z jeho funkcie vyvolať alebo spôsobiť také násilie, akého sme boli svedkami pri tragických udalostiach v Devínskej Novej Vsi či v Hurbanove, pričom na tvrdenia takého druhu nemal žiadny reálny skutkový podklad. Dovolací súd z uvedeného dôvodu považoval príspevok žalovaného (ktorý hodnotil komplexne v zmysle jeho obsahu a výpovednej hodnoty) za excesívny, nespôsobilý požívať ochranu v zmysle čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uzatvára, že dovolanie žalovaného bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie nie je správne. Keďže dovolací súd nezistil ani vady konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p., ani iné (v § 237 O. s. p. neuvedené) vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok smerujúci voči jeho zmeňujúcej časti rozsudkom zamietol (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

Dovolací súd sa ďalej zaoberal dovolaním smerujúcim voči výroku odvolacieho sudu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietavom výroku ohľadom nepriznanej nemajetkové ujmy a vo výroku o trovách konania. ...

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonne ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ O. s. p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Pokiaľ dovolateľ aj v tejto súvislosti namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), dovolací súd pripomína, že súd právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. ...»

Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základného práva na slobodu prejavu a na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto rozsudkom najvyššieho súdu došlo z dôvodu, že toto rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nevyplýva z neho, či najvyšší súd vykonal test proporcionality, a v konečnom dôsledku najmä z dôvodu, že najvyšší súd uprednostnil právo žalobcu na ochranu osobnosti pred právom sťažovateľa na slobodu prejavu, čím vec nesprávne právne posúdil.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v konaní nastolil. Najvyšší súd v rozsudku vysvetlil, ako dospel k záveru o správnom právnom posúdení veci krajským súdom a z akých dôvodov muselo byť dovolanie sťažovateľa zamietnuté. Z jeho rozhodnutia je zrejmé i to, v čom spočíval neoprávnený zásah do osobnosti žalobcu, ale aj to, z akých dôvodov po zvážení rozhodujúcich okolností žalobcovi vyhovel, hoci ide o osobu verejného záujmu, a v čom spočíval exces sťažovateľa. Pokiaľ sťažovateľ výslovne poukazuje na to, že z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu nie je zrejmé, ako postupoval pri vykonaní testu proporcionality a či ho vôbec vykonal, ústavný súd je toho názoru, že rozhodujúcim pre vec nie je to, či najvyšší súd formalisticky popísal postup pri teste proporcionality, ale to, či jeho záver je v zhode s výsledkami tohto testu.

Odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové

a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

Pokiaľ sťažovateľ argumentuje nesprávnym právnym posúdením veci najvyšším súdom, ktoré má spočívať v nesprávnom výklade inak správne identifikovaných aplikovaných noriem jednoduchého práva, ústavný súd sa s týmto názorom sťažovateľa nestotožňuje.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V danom prípade išlo nepochybne o obmedzenie slobody prejavu sťažovateľa na zákonomnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na občiansku česť a dôstojnosť žalobcu, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ.

Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu kľúčové posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľa primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality. Ústavný súd preto pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľa a ústavnými garanciami práva na občiansku česť a dôstojnosť žalobcu.

Na ten účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, I. ÚS 408/2010, IV. ÚS 492/2012), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade uverejnil informáciu.

1. KTO zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal

Z judikatúry EŠLP vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok EŠLP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. 4. 1995, sťažnosť č. 1594/90, alebo rozsudok EŠLP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. 5. 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie (Perna v. Taliansko, sťažnosť č. 48898/99, rozsudok EŠLP zo 6. 5. 2003, bod 39).

V prípade sťažovateľa nejde o novinára či vydavateľa periodickej tlače, alebo vysielateľa. Sťažovateľ texty umiestnil na svoj blog ako občan v súvislosti s riešením svojho vlastného prípadu, hoci tento mal nepochybne určitý presah aj vo vzťahu k iným obyvateľom a svojim zovšeobecňovaním problému sa sťažovateľ dotkol aj celkového fungovania stavebného úradu; nebolo to však jeho prvotným zámerom.

2. O KOM boli inkriminované články a do koho osobnostnej sféry zasahovali

Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa rozširované informácie týkajú a do ktorých osobnostnej sféry môžu negatívne zasiahnuť. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov.

Žalobca bol v čase publikovania inkriminovaných článkov osobou verejného záujmu (primátorom mesta a poslancom parlamentu) a uverejnený text sa zaoberal jeho činnosťou nie ako súkromnej osoby, ale ako primátora mesta.

Aj vo vzťahu k osobám verejného záujmu však platí, že aj im patrí právo na zachovanie občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, hoci hranice ich súkromia sú zúžené a povinnosť tolerovať kritiku zvýšená. Znamená to, že aj vo vzťahu k osobám verejného života je potrebné zaoberať sa otázkou obsahu a primeranosti kritiky prednesenej na ich adresu a aj vo vzťahu k takýmto osobám nie je vylúčené kritiku v niektorých prípadoch považovať za neoprávnený zásah do práva na ochranu ich osobnosti.

3. ČO bolo obsahom inkriminovaných článkov

Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti je nevyhnutné posúdiť aj obsah prejavu sťažovateľa, ktorý mal spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv žalobcu.

Tu ústavný súd poukazuje v zhode s obsahom rozhodnutia krajského súdu i najvyššieho súdu na obsah textov sťažovateľa, ktoré je potrebné vnímať v ich celosti a z neho najmä na tie časti, ktoré zvýraznili i všeobecné súdy. V tejto súvislosti najvyšší súd považoval za významné, že pri posudzovaní jednotlivých výrokov vrátane pôvodného názvu príspevku žalovaného „*Primátor Košíc podporuje Harman Solulion*“ je potrebné zohľadniť vzájomnú organickú väzbu medzi jednotlivými výrokmami.

Ide najmä o tieto časti sťažovateľom uverejneného textu týkajúce sa žalobcu: „... svojou nekompetentnosťou v pozícii primátora nám občanom ubližuje. Prečo? Nuž jednoducho preto, lebo vnáša chaos do výstavby a tým rastie agresivita, intolerancia a xenofóbia vo vzájomných susedských vzťahov, ktoré môže prerásť do podobných konfliktov, aké vznikli v Devínskej Novej Vsi, či v Hurbanove. ... Len tak ďalej pán primátor, Ste na najlepšej ceste k posilňovaniu agresivity, intolerancie a barbarskej kultúry

do prostredia ľudí. ...Prajete si Harman solution aj v Košiciach, alebo až tak Ste opitý mocou?“

V zhode s názorom krajského súdu i najvyššieho súdu aj ústavný súd zastáva názor, že takto formulovaný text prekročil nielen hranice všeobecnej slušnosti, ale vybočil aj z hraníc ústavným právom chránenej slobody prejavu.

4. KDE boli inkriminované články uverejnené

Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov. Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv.

Inkriminované texty rozširoval sťažovateľ prostredníctvom internetovej stránky (svojho blogu), prístup ku ktorej je v podstate nielen neobmedzený, ale v súčasnej dobe elektronizácie spoločnosti i pomerne jednoduchý, a preto v širokej miere využívaný. Významné je i to, že údaje rozširované umiestnením na webovej stránke sú k dispozícii potenciálnym adresátom po časovo dlhšie, resp. fakticky neobmedzené obdobie. Preto takýto spôsob šírenia informácií je potrebné považovať za minimálne rovnako účinný ako rozširovanie údajov prostredníctvom elektronických médií, pri ktorých síce v momente uverejnenia informácie túto môže zachytiť väčší okruh adresátov, avšak s plynutím času takáto informácia prestáva byť (na rozdiel od prípadu jej trvalého uverejnenia na internetovej stránke) dostupná. V tejto súvislosti má svoj význam aj možnosť používateľov internetu pomerne jednoduchým spôsobom vzájomne sa informovať o umiestnení informácií, čím dochádza takto k sprístupneniu informácie (blogu) v pôvodnej podobe ďalším adresátom.

5. KEDY boli inkriminované články uverejnené

Z hľadiska času rozširovania informácií je významný predovšetkým ich odstup od udalostí, o ktorých informujú, ale i to, či sú rozširované v čase prebiehajúcej verejnej

diskusia o danej téme, v neposlednom rade aj to, či určité načasovanie nesleduje aj iné zámery, než informovať o určitých udalostiach verejnosť.

Verejná diskusia o téme verejného záujmu pritom môže byť síce iniciovaná aj len jedinou osobou, nemožno však hovoriť o trvaní verejnej diskusie, pokiaľ sa do nej nezapojí širší okruh respondentov.

V prípade veci sťažovateľa nepovažuje ústavný súd načasovanie uverejnenia informácie za mimoriadne významný faktor pre posúdenie proporcionality zásahu. Sťažovateľ síce reagoval na aktuálny problém výstavby vo svojom susedstve, ktorý sa pokúsil zovšeobecniť a vyvolať diskusiu o spôsobe fungovania stavebného úradu, avšak javí sa, že uverejnené texty majú byť iba prostriedkom riešenia vlastnej veci sťažovateľa.

6. AKO boli informácie v inkriminovaných článkoch formulované

Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy. Hoci hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu.

V prípade sťažovateľa neboli predložené v konaní pred všeobecnými súdmi také dôkazy, ktoré by preukázali faktický základ hodnotiacich úsudkov vyslovených na adresu žalobcu (najmä tých, ktoré sú už citované a na ktoré poukázal i najvyšší súd). Na tomto závere nič nemení ani formulácia vety, na ktorú poukazuje sťažovateľ, ako opytovacej. Z kontextu textu je totiž čitateľovi zrejmé, aké posolstvo sťažovateľ ponúka ako odpoveď.

Zohľadňujúc všetky uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom vyriešil konflikt základných práv, keď dovolanie sťažovateľa zamietol, a tým uprednostnil právo žalobcu

na ochranu jeho osobnosti pred slobodou prejavu sťažovateľa, ktorý z jeho hraníc vybočil a túto slobodu zneužil.

Ústavný súd je preto toho názoru, že v prípade sťažovateľa nemožno považovať závery rozsudku najvyššieho súdu za také, ktoré by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie sťažovateľom označených základných práv alebo slobôd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti rozsudku najvyššieho súdu podľa § 25 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016